Predgovor

Kakor vsaka številka *Muzikološkega zbornika* tudi ta predstavlja majhen nov košček v sestavljanju evropske glasbene kulture, a iz manjših delcev je sestavljen tudi sam. Sestavili so ga (in ga bodo) ljudje, ki ga pišejo, pripravljajo za knjižno obliko, študirajo in berejo ter si vsak iz svojega zornega kota ter na podlagi svojih subjektivnih in objektivnih danosti prizadevajo za nove poglede na vse glasbeno. Morda se zdi, da pretežno muzikološka dognanja v njem zanimajo samo ozek krog ljudi, a ti (in še marsikdo drug) vedo, da so znanstveno raziskovanje glasbe in razpravljanje o njej ter tovrstna refleksija o glasbi – čeprav to morda ni zelo vidno navzven – potrebni, da glasbeno življenje živi na vseh ravneh in obstaja na kvaliteten način; da na ta način naša glasbena obzorja ostajajo visoka in daljna in nam odstirajo pogled, čeprav v dežele onkraj nam znanih le redko zaidemo; in da ima vse to vpliv na celotno družbo, ki jo soustvarjamo in del katere smo. Morda je soodvisnost med seboj povsem različnih članov in členov družbe postala še posebej vidna v situaciji, v kateri smo se znašli letošnje pomlad in v kateri je nastajala letošnja prva številka. Leto 2020 si bomo zapomnili po epidemiji koronavirusa, na katerega niti *Muzikološki zbornik* ni bil povsem imun, saj je bilo delo marsikaterga akterja v procesu nastajanja te številke revije – pa naj gre za avtorja, recenzenta ali koga drugega v celotnem postopku – spremenjeno ali zelo oteženo. A navsezadnje je številka tu, s pričakovanjem drugačne korone – tiste, ki jo bomo postavili na pavzo za vdih po akordu epidemije in izolacije in si v njej vzeli čas za novo muzikološko branje.

Na prvem mestu se *Zbornik* z besedilom Svaniborja Pettana posavlja od dolgoletnega člana mednarodnega uredniškega odbora in velikega etnomuzikologa Bruna Nettla. Besedila sledečih desetih obsežnejših znanstvenih razprav v slovenščini, angleščini in nemščini je prispevalo dvanajst tujih in trije slovenski avtorji, poleg tega pa pričujoča številka revije prinaša še recenzije petih izbranih domačih in tujih muzikoloških monografij in povzetek disertacije, obranjene v letu 2019.

Osrednji del revije – nabor znanstvenih člankov – prinaša razprave, ki s svojo tematiko segajo od srednjega veka do sodobnosti; od materialnega ukvarjanja z glasbenimi viri do vprašanj konteksta, interpretacije in izvedbe pa tudi recepcije glasbenih del; od študij širšega evropskega prostora in globalnega konteksta do raziskav glasbe slovenskega prostora. Skupina slovaških muzikologov, glasbenikov in liturgičnih zgodovinarjev – Rastislav Adamko, Janka Bednáriková, Rastislav Luz, Eva Veselovská in Zuzana Zahradníková – je prispevala nova spoznanja o skadinavskem izvoru na Slovaškem hranjenega srednjeveškega misala. Katharina Larissa Paech je na primeru repertoarja t. i. novih himnusov predstavila frančiškansko glasbeno ustvarjalnost 18. stoletja, ki se je kljub redovnim omejitvam na poseben način spogledovala s slogovnimi značilnostmi visokega baroka. Jana Michálková Slimáčková daje vpogled v orgelske kompozicije pomembnega češkega organista Antonína Bedřicha Wiedermanna. Ivan Moody pa

pokaže, kako je Kosta Manojlović, pomemben akter srbskega zborovstva in glasbenega šolstva, za izvajalske potrebe srbskih zborov adaptiral zahodnoevropsko staro glasbo, predvsem glasbo renesanse. Rytis Urniežius na primeru dveh orkestracij Griegovih *Liričnih skladb* pokaže na razliko med domiselno orkestracijo samega skladatelja in nekoliko bolj togo verzijo, ki jo je napravil dirigent Anton Seidl. Ēvalds Daugulis razpravlja, ali Kapustinovih 24 preludijev in fug sodi bolj v t. i. klasično zahodno ali jazz glasbo ter argumentira svojo odločitev za prvo možnost. Katarina Bogunović Hočevar predstavi, kako se je razvijala operna režija na Slovenskem med obema vojnama in opiše velike zasluge, ki jih je za to imel dirigent Mirko Polič. V slovenski operni glasbi ostaja tudi sledeči članek, v katerem Ivan Florjanc na primerih iz opere *Črne maske* ter na podlagi skladateljevih in drugih zapisov predstavi Kogojevo skladateljsko iznajdbo, t. i. akordne permutacije. Darja Koter podrobno opiše delovanje Franca in Minke Zacherl, dveh glasbenikov, ki sta bila izjemno pomembna za razvoj glasbenega življenja v širšem Pomurju. Niz razprav zaključuje študija Sabine Vidulin in Marlene Plavšič, ki na primeru praktičnega eksperimenta in teoretskih izhodišč ovrednoti kognitivno-emocionalni pristop k poslušanju glasbe. Zdi se, da je rdeča nit tega širokega nabora tematik razprav lahko misel, da ima vsak glasbeni fenomen – pa naj bo to glasbeni kodeks, izvedba nekega opernega dela ali skladba, ki jo pri pouku poslušajo osnovnošolci – svojo pojavnost, pomen in »usodo«. Morda nas je koronačas s tem, ko je pokazal, kako zelo smo mi sami vpleteni v svoj čas in odvisni od vsega, kar se v njem vsak trenutek dogaja, opozoril tudi na to, da enako velja za vse z glasbo povezane pojave in »izdelke«. Tudi njihova usoda je povezana in prepletena z vsem, kar se okrog njih dogaja, po drugi strani pa vsak glasbeni pojav drugače odzvanja v svetu vsakega posameznika, pa naj bo to skladatelj, muzikolog, poslušalec ali naključen bralec študije o glasbi.

Muzikološki zbornik je nedvomno namenjen predstavljanju takšnih miniatur, ki so obenem izseki veliko širših tem. Po drugi strani pa si bo prizadeval, da bi določene povezave v prihodnosti še bolj izpostavil in da bi iz razdrobljenosti vse bolj nastajale neke tematske celote, ki bi prinašale za določena področja bolj zaokrožena pomembna spoznanja. Tako načrtujemo, da se bo v prihodnosti poleg sedanjih tematskih števil letnika – te so po »tradiciji« 2. številke v letniku – morda pojavila še kakšna številka z določeno osrednjo tematiko več, pri čemer bodo ves čas ostali prisotni tudi članki s prosto muzikološko vsebino.

Ob izidu te številke se želim kot nova glavna in odgovorna urednica revije za njihovo dosedanje delo in izkazano zaupanje zahvaliti dosedanjemu glavnemu in odgovornemu uredniku Jerneju Weissu in vsem članom uredniškega odbora – njihova zasluga je, da je *Muzikološki zbornik* danes uveljavljen in prepoznan v slovenskem in širšem evropskem muzikološkem prostoru. Za delo pri tej številki pa se moram še posebej zahvaliti uredniškemu odboru, vsem recenzentom člankov in urednicama recenzij ter natančni in skrbni tehnični urednici Ani Vončina.

Urednica
Katarina Šter